

Persbericht

9 april 2018

Zeldzaam prehistorisch familiegraf gevonden in Tiel-Medel

vanaf 10 april te zien in het Rijksmuseum van Oudheden

Archeologen ontdekten een groot familiegraf van 5600 jaar oud bij opgravingen op bedrijvenpark Medel in Tiel. Het gaat om een begraafing van minimaal 8 personen, waaronder twee jonge kinderen van 3 en 5 jaar oud. Graven van deze omvang uit deze periode zijn zeer zeldzaam. Dit exemplaar is het grootst bewaarde van Nederland uit die tijd. Vanaf 10 april is het te zien in het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden in de afdeling Archeologie van Nederland.

Wie waren deze mensen?

In het graf zijn minimaal 8 mensen begraven, maar waarschijnlijk meer. Het juiste aantal doden is nog niet bekend, omdat de botten in de loop der eeuwen samengeperst zijn en door elkaar liggen. Deze mensen woonden vlakbij de plek waar ze zijn begraven, aan een beek in een dorpje dat eveneens is opgegraven. Ze waren jagers-vissers-verzamelaars. Door contacten met boeren in het zuiden (Limburg e.o.) gingen zij zelf ook vee houden en graan verbouwen. Van die boeren in het zuiden namen zij nog andere gewoonten over, zoals het begraven in een familiegraf.

Het graf en de doden roepen nog veel vragen op. Hoe oud is het graf nu precies? Hoeveel meer personen zijn er in het graf begraven? Hoe werden deze mensen begraven? Waaraan zijn ze dood gegaan? Zijn ze allemaal in een keer begraven, of is het graf lange tijd gebruikt? Zijn het mannen of vrouwen? Waren de doden allemaal familie van elkaar? Wat aten mensen toen? Misschien kan zelfs de vraag worden beantwoord, waar deze mensen en hun voorouders oorspronkelijk vandaan kwamen.

Te zien in Leiden

Vanwege het grote belang voor de Nederlandse geschiedenis, komt de vondst naar het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden in de afdeling Archeologie van Nederland. Het museum krijgt het te leen van museum Het Valkhof, waar het Gelderse Provinciaal Depot voor Bodemvondsten wordt beheerd. Het familiegraf is in Leiden te zien vanaf dinsdag 10 april. Bij dit grote graf zijn ook enkele graven met één dode per graf ontdekt. Een daarvan heeft inmiddels een vaste plek gevonden in het Flipje- en Streekmuseum in Tiel.

5600 jaar onder de grond bewaard gebleven

De doden in het Tielse familiegraf behoorden waarschijnlijk tot de 'Hazendonkgroep' (genoemd naar de plek waar voor het eerst resten van deze groep gevonden zijn) en zijn 5600 jaar oud. Het graf lag oorspronkelijk vlak onder het maaiveld. De skeletten werden hierdoor broos en zacht. Door overstromingen kwam een 1,5 m dikke kleilaag over het graf te liggen. De kleilaag zorgde ervoor dat de botten beschermd werden. Wel zijn de botten door het gewicht van het kleipakket samengeperst en gebroken. Hoewel de botten in stukjes uit elkaar zijn gevallen, zijn ze relatief goed bewaard gebleven. Het enige oudere familiegraf in Nederland, meer dan 25 jaar geleden gevonden op Schokland (Noordoostpolder) is veel slechter bewaard. Daarvan zijn nu alleen nog maar de tanden over.

Om het kwetsbare graf uit Tiel te bewaren en te onderzoeken, besloten de archeologen het als geheel in een blok klei van ruim 1000 kilo, uit de grond te halen. Vervolgens is het naar een laboratorium gebracht. Specialisten hebben daar maandenlang gewerkt om de zachte botten schoon en weer hard te maken.

Miljoen vondsten

De opgravingen in Tiel-Medel duurden van november 2016 tot september 2017. Er zijn meer dan een miljoen vondsten uit de Steentijd, Bronstijd, de IJzertijd, de Romeinse tijd en de Middeleeuwen aangetroffen. Vorig jaar waren al een Romeins beeld van de god Jupiter en een zeldzame bronzen zalfpot in het nieuws. De komende jaren zijn archeologen nog druk bezig alle vondsten te onderzoeken. De opgravingen vonden plaats voorafgaand aan de uitbreiding van bedrijvenpark Medel, in opdracht van het industrieschap Medel in de gemeente Tiel. Het is het grootste archeologisch onderzoek in de Betuwe sinds de aanleg van de Betuwelijn eind jaren '90. Archeologen van vijf bedrijven (ADC

ArcheoProjecten, Archol, BAAC, RAAP, VUHbs) werkten bij de opgravingen samen. Zij werden hierbij geholpen door tientallen vrijwilligers (AWN, Vereniging van Vrijwilligers in de Archeologie, Beoefenaars Archeologie Tiel en Omstreken, de Historische Kring Kesteren en Omgeving en de Oudheidkamer Tiel). Ook de provincie Gelderland is, als eigenaar van de vondsten, nauw betrokken bij het onderzoek. Net als de gemeenten Neder-Betuwe en Tiel, die deel uitmaken van het bestuur van het Industrieschap Medel. ArcheoCare heeft het graf gerestaureerd.

Noot voor de redactie:

Het familiegraf is in het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden te zien vanaf dinsdag 10 april. Pers kan vanaf maandagmiddag 9 april een kijkje nemen (14.00-17.00 uur) en uiteraard in de dagen daarna. Het museum is op maandag gesloten, dus gaarne vooraf aanmelden bij het museum.

Aanmelden, meer informatie en/of beeldmateriaal:

- **Rijksmuseum van Oudheden:** afdeling PR, Marketing en Communicatie, Selkit Verberk of Karin Toikens, 071-5 163 164, communicatie@rmo.nl
- **Gemeente Tiel:** Nanny Roelen, Gemeente Tiel; nroelen@tiel.nl, 0344-637176 / 06-18 304 995

Beeldmateriaal is ook beschikbaar via www.rmo.nl/pers